

Публични дигитални услуги

НИВО 1 и 2

[Тема 3: Електронна идентификация в РБ]

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Какво да очаквате от тази тема?.....	1
2	Какво е “електронна идентификация“ и какви възможности за идентификация има?.....	1
2.1	Електронна идентификация.....	1
2.2	Национална схема за електронна идентификация.....	2
2.3	Налични средства за електронна идентификация.....	2
2.4	Национална правна рамка.....	2
3	Квалифициран електронен подпис (КЕП).....	3
3.1	Стандартен Квалифициран електронен подпис (КЕП).....	3
3.2	Мобилен (Облачен) КЕП.....	5
3.2.1	Издател Борика.....	5
3.2.2	Издател Евротръст.....	6
4	Потребителско име и парола.....	6
4.1	ПИК на НАП.....	6
4.2	ПИК на НОИ.....	7

1 КАКВО ДА ОЧАКВАТЕ ОТ ТАЗИ ТЕМА?

В тази тема ще се запознаете с различните възможности за идентификация в платформите за предоставяне на публични административни дигитални услуги.

Знания: Разбира какви са изискванията за електронна идентификация в РБ. Разбира основните концепции за електронен подпис и видовете електронен подпис.

Умения: умение да се идентифицира в електронна среда.

Нагласи: положителна нагласа за електронно идентифициране

2 КАКВО Е “ЕЛЕКТРОННА ИДЕНТИФИКАЦИЯ” И КАКВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ИДЕНТИФИКАЦИЯ ИМА?

2.1 ЕЛЕКТРОННА ИДЕНТИФИКАЦИЯ

Определение: Електронната идентификация (ЕИ) е процес на използване на данни в електронна форма за идентификацията на лица, които данни представляват по уникален начин дадено физическо или юридическо лице, или физическо лице, представляващо юридическо лице¹. Електронната идентификация се използва за отдалечено идентифициране на потребители пред държавни органи, банки, застрахователи, лизингови компании, телекоми, финансови институции и други организации. Тя елиминира нуждата от посещение на физически офис за предоставяне на лични документи.

Електронната идентификация осигурява:

- надлежно взаимодействие по електронен път между гражданите, бизнеса и публичните органи;
- правна сигурност при електронните трансакции;
- облекчаване на административната тежест;
- достъп до трансгранични онлайн услуги.

Предоставянето на електронни услуги изисква наличието на правно признато средство (или средства) за сигурно установяване и проверка на самоличността на гражданите от разстояние.

Квалифицирано електронно връчване (КЕВ) се използва за изпращане и получаване на електронни документи и съдържание със същата правна стойност като препоръчана поща. По този начин банка може сигурно да ви изпрати договор за откриване на сметка или държавната администрация може да ви изпрати сертификата за получена услуга.

¹ Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар и за отмяна на Директива 1999/93/ЕО

2.2 НАЦИОНАЛНА СХЕМА ЗА ЕЛЕКТРОННА ИДЕНТИФИКАЦИЯ

Основополагащ елемент за електронното управление е схемата за електронна идентификация, уредена в Закона за електронната идентификация. Съгласно нея физическите лица се идентифицират в електронна среда чрез електронен идентификатор, който се съдържа в удостоверение за електронна идентичност, издавано от министъра на вътрешните работи. Чрез електронния идентификатор се осигурява възможност за физическите лица да се идентифицират при заявяването на електронни административни услуги, за предоставянето на които по закон се изисква идентификация.

2.3 НАЛИЧНИ СРЕДСТВА ЗА ЕЛЕКТРОННА ИДЕНТИФИКАЦИЯ

Националната схема за електронна идентификация се изгражда от МВР, като основната цел е документите за самоличност да съдържат електронна идентификация и да могат да се използват вместо електронен подпис. Предвидено е този тип документи да подменят всички съществуващи до момента лични карти. Този вид документи ще позволява идентифициране на лицата в различни платформи, предоставящи електронен достъп до публични услуги.

До въвеждането на националната схема за електронна идентификация се използват следните средства за идентификация – квалифициран електронен подпис, различни персонални кодове (ПИК на НАП и НОИ, УКД на НЗОК), потребителско име и парола.

Таблица 1: Методи за идентификация и приложимост

Портал	ЕГОВ.bg	НАП	НОИ	ePay.bg
Метод на идентификация				
Квалифициран електронен подпис КЕП	☒	☒	☒	☒
Мобилен КЕП Борика	☒	☒	☒	☐
Мобилен КЕП Евротръст	☒	☒	☒	☐
ПИК на НАП	☒	☒	☒	☐
ПИК на НОИ	☒	☒	☒	☐
Потребителско име и парола	☐	☐	☐	☒

2.4 НАЦИОНАЛНА ПРАВНА РАМКА

Националната правна рамка се осигурява от следните закони и правилници:

- Закон за електронния документ и електронните удостоверителни услуги (загл. Изм. - дв, бр. 85 от 2017 г.): [линк към закона](#)
- Правилник за прилагане на закона за електронната идентификация: [линк към правилника](#)
- Закон за електронната идентификация: [линк към закона](#)

3 КВАЛИФИЦИРАН ЕЛЕКТРОНЕН ПОДПИС (КЕП)

Съществуват три вида електронни подписи: обикновен, усъвършенстван и квалифициран.

- Обикновен електронен подпис: пример за обикновен електронен подпис е подписа, който полагате с електронна писалка. Той е с най-ниска правна стойност.
- Усъвършенстван електронен подпис: този подпис има правна сила, стига и двете страни да са съгласни да направят волеизявление чрез него.
- Квалифициран електронен подпис: издава се от квалифициран доставчик на удостоверителни услуги, следвайки стриктни процедури, законови изисквания и одити за съответствие. Сертификатите се издават съгласно най-високите стандарти за сигурност и под надзора на държавния регулатор. КЕП има същата правна стойност като ръчно положен подпис според Регулация 910/2014 (eIDAS). Идентичността на собственика на сертификата е потвърдена отдалечено със същата правна сила както при физическо присъствие. Подписващият и свързаните страни са защитени от закона. Статусът на доставчика на удостоверителната услуга може да бъде проверен в доверителен списък на ЕС. **Квалифицираният електронен подпис (КЕП)** може да се използва за подписване на електронни документи със същата юридическа стойност като саморъчно поставен подпис. Такива документи може да са заявления за услуги на ел. правителство, договори, декларации, пълномощни и др.

Видове електронни подписи

Стандартен

Мобилен
(Облачен)

Обикновен

Усъвършенстван

Квалифициран

3.1 СТАНДАРТЕН КВАЛИФИЦИРАН ЕЛЕКТРОНЕН ПОДПИС (КЕП)

КЕП представлява специален електронен сертификат, осигуряващ сигурност и криптиране на предаваните данни, като едновременно с това удостоверява самоличността и времето на използване (подписване) на документите. КЕП се съхранява на физически носител от тип SIM карта (подобна на картите на мобилните оператори), която се поставя в специално устройство, наречено четец, което прилича „флашка“. КЕП не може да се съхранява или запазва под никаква форма в компютъра, таблета или смарт телефона. За използването му е необходимо да се инсталира софтуера, който издателя на КЕП предоставя безплатно. Услугата по издаване на КЕП е платена, като различните доставчици

имат задължението да осигурят и SIM картите и четец. КЕП може да бъде с продължително 1 или 3 години.

Характеристики на КЕП:

- **Елементи на е-подписа:**
 - **Квалифицирано удостоверение:** Издава се от доставчик на квалифицирани удостоверителни услуги и съдържа данни на подписващото физическо лице (Титуляр), както и данни за издателя и период на валидност
 - **Криптографско устройство:** Смарт карта - върху нея се записва квалифицираното удостоверение заедно с публичния и частния ключ. Достъпът до записаната информация и създаването на е-подписа става посредством използване на известен само на Титуляря ПИН код.
- **Титуляр:** Физическо лице или физическо лице, представител на юридическо лице. Съдържа данни за лицето по лична карта – имена на български и латиница, ЕГН, постоянен адрес, и и-мейл с който електронният подпис ще се използва.
- **Предназначение:** Удостоверява самоличността на подписващото лице, показва съгласието му със съдържанието на електронния документ и защитава целостта на документа
- **Правна сила:** Приравнен на саморъчния подпис пред всички контрагенти
- **Къде се използва:**
 - **Ползване на електронни услуги за обмен на документи с администрацията** – НАП, НОИ, Агенция по вписванията, Система за сигурно електронно връчване, НЗОК, Регистрация в Бюра по труда, е-свидетелство за съдимост, МВР, Портал на електронни услуги - eGov.bg, АСП, МОСВ, Митници, Общински администрации и др.
 - **Онлайн банкиране** – един е-подпис Ви осигурява достъп до информационните системи на различни банки.
 - **Защитен обмен на информация** – подписване на договори, фактури, криптиране на e-mail кореспонденция, въвеждане на безхартиени процеси и др.

Таблица 2: Издатели на КЕП в РБ

Издател на КЕП	Уеб сайт
Информационно обслужване АД	http://www.stampit.org/
Банксервиз АД	http://www.b-trust.org/
Борика-Банксервиз АД	http://www.b-trust.org/
Инфонотари АД	http://www.infonotary.com/
Спектър АД	http://www.spektar.org/
СЕП България АД	http://e-sign.mobisafe.bg/
СЕП България АД	http://e-sign.sep.bg/

3.2 Мобилен (Облачен) КЕП

Чрез специални приложения за планшети и смарт телефони могат да се създават мобилни електронни подписи. Чрез тези приложения може да се прави обмен и подписване на документи в системите на НАП, НОИ, eGov.bg и други. Приложенията сканират личната карта на лицето и след това правят снимка на лицето, като това се прави докато снимката от личната карта бъде разпозната, че е на лицето от направената снимка. Това са т.нар. облачни електронни подписи. Облачният квалифициран електронен подпис (Облачен КЕП) измества познатия квалифициран електронен подпис от смарт карта на отдалечена сървърна платформа, като запазва правната сила на квалифицирания електронен подпис, а именно еквивалентен на саморъчния. Тези подписи позволяват предоставянето на повече услуги през електронни канали, лесна и сигурна идентификация на потребителя, дигитализация на административните процеси, премахване на традиционния хартиен документооборот.

Приложението, което ще използваме за създаване на облачна електронна идентичност трябва първо да се изтегли, да създадем идентичността и едва след това може да бъде използвано в различните сайтове и платформи за предоставяне на публични електронни услуги.

3.2.1 Издател Борика

Издаването на Облачен КЕП е безплатно за потребителя, като се заплаща само използването му. Можете да заявите услугата по някой от следните начини:

- Чрез приложението b-trust mobile - [PDF инструкция](#)
- Чрез електронния магазин на борика - [PDF инструкция](#) ако вече притежавате квалифициран електронен подпис b-trust, издаден на смарт карта
- В офис на борика, при лично явяване

Облачният квалифициран електронен подпис се използва от всяко мобилно устройство с операционна система iOS (версия 11.0 или по-висока) и Android (версия 5.1 или по-висока) с достъп до интернет, посредством приложението **B-Trust Mobile** и портала [My B-Trust](#) за подписване през персонален компютър.

Приложението **B-Trust Mobile** може да бъде изтеглено от:

- AppStore (за iOS)
- GooglePlay (за Android OS)
- AppGallery (за Huawei)

Видео инструкции за работа с приложението:

- [Е-идентификация и издаване на облачен кеп чрез приложението b-trust mobile](#)
- [Създаване на облачен кеп чрез електронния магазин на борика](#)
- [Подписване на документ с облачен електронен подпис в портала му.b-trust.bg](#)
- [Вход и автентикация с облачен електронен подпис в портала egov.bg](#)

3.2.2 Издател Евротръст

Може да посетите страницата на Евротръст за предварително запознаване с услугата на компанията или да се запознаете с обучителната инструкция при идентификация ТУК. Може да разгледате и актуалните видео материали към тази инструкция:

- Evrotrust Registration (английска версия): [линк към обучително видео](#)
- Инструкции за регистрация (българска версия): [линк към обучително видео](#)

Приложението Evrotrust може да се изтегли и инсталира както от Google Play Store (за телефони с Android), така и от App Store (за телефони с iOS).

4 ПОТРЕБИТЕЛСКО ИМЕ И ПАРОЛА

Комбинацията от потребителско име и парола е добре известна. Най-често се използва за достъп до уеб сайтове, предлагащи различен тип услуги, които не изискват особено висока сигурност. Такива могат да бъдат пощенски сървъри (достъп до и-мейл), сайтове на различни магазини, социални мрежи и други. Обикновено, за по-голяма сигурност има изисквания по отношение на паролите: да бъдат по-дълги от определен брой символи, да съдържат специални знаци, цифри, символи в различен регистър (малки и главни букви). Издаваните персонални идентификационни кодове от НАП и НОИ представляват комбинации от потребителско име и парола, при които потребителското име е ЕГН-то на лицето, а паролата е самия ПИК. Издаването на ПИК е свързано с допълнително активиране чрез линк, който се получава на и-мейла в подаденото заявление за издаването на ПИК.

4.1 ПИК на НАП

ПИК на НАП представлява комбинация от потребителско име и парола, които се издават от НАП.

Персонален идентификационен код (ПИК) се издава във всички офиси на НАП след подаване на заявление.

Заявлението може да се подаде по имейл:

- infocenter@nra.bg
- по телефона: 0700 18 700
- през системата за сигурно електронно връчване (<https://edelivery.egov.bg/>), подържана от Държавна агенция „Електронно управление“.

Получаването на ПИК става само в офис на НАП - лично, чрез изрично упълномощено лице или от изрично посочено в заявлението лице.

- [Заявление за ползване на електронни услуги, предоставяни от НАП, чрез персонален идентификационен код](#)
- [Заявление за отказ от ползване на електронни услуги, предоставяни от НАП, чрез персонален идентификационен код](#)

- [Заявление за прекратяване на персонален идентификационен код, издаден от НАП](#)

В заявлението за издаване на ПИК е необходимо потребителят да посочи своите данни, **задължително** електронен адрес за кореспонденция, както и предпочитан от него офис на НАП [Контакти](#), в който ще получи издадения ПИК. От съображения за сигурност, кодът се дава само лично на клиента или на упълномощено от него лице в запечатан плик, защото всички действия извършени с ПИК, включително подаване на декларации и документи, се считат за саморъчно подписани.

За потребителите, които ще поискат по имейл издаването на ПИК, е важно да отбележат в заявлението си до infocenter@nra.bg:

1. трите си имена по документ за самоличност;
2. ЕГН;
3. постоянния си адрес;
4. телефонен номер;
5. актуален имейл, на който ще получат потвърждение за активиране;
6. [офис на НАП](#), от който предпочитате да получите своя ПИК.

Важно за активацията на ПИК!

Първоначален достъп до услугите, предоставяни с ПИК е възможен след въвеждане и потвърждение на активен имейл адрес. След като за първи път въведете своя ЕГН и ПИК за вход в Портала за е-услуги, на Вашия екран се визуализира съобщение за активация на е-услугите. Автоматичното съобщение, което ще получите на посочената в заявлението Ви електронна поща, съдържа линк за активация на персоналния код. След като потвърдите активацията, Вие получавате достъп до електронните услуги на НАП с ПИК.

Притежателите на ПИК могат сами чрез профила си в потребителския интерфейс да променят своя e-mail и телефон, както и да се отказват от вече заявени услуги и да променят съществуващ ПИК.

4.2 ПИК на НОИ

ПИК на НОИ представлява комбинация от потребителско име и парола, които се издават от НОИ.

ПИК на НОИ може да се издаде както на място, в някой от офисите на НОИ, така и електронно, като се използва идентифициране с мобилен КЕП, издаден от Евротръст. От тази услуга могат да се възползват само потребители, регистрирани в мобилното приложение Evrotrust, с документ за българско гражданство – лична карта или паспорт с вписан ЕГН.

След като сме създали облачна електронна идентичност е необходимо в браузъра (Google Chrome или Safari) да заредим следния адрес: <https://apps2.nssi.bg/epik/>
Това ще ни отвори страницата на НОИ за електронно издаване на ПИК на НОИ по електронен път. От тук нататък е необходимо да следваме

Финансирано от
Европейския съюз

NextGenerationEU

инструкциите на сайта. Процедурата е свързана с неколккратно прехвърляне на потребителя между браузъра и приложението на Евротръст.

Задача 7 за самостоятелна работа: Направете си мобилен (облачен) КЕП като използвате услугата на Евротръст.